

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-720/19 – 1

Υπόθεση C-720/19

Αίτηση προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία καταθέσεως:

30 Σεπτεμβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Verwaltungsgericht Düsseldorf (Γερμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Σεπτεμβρίου 2019

Προσφεύγουσα:

GR

Καθού:

Δήμος Duisburg

Διάταξη

Στη διοικητικού δικαίου υπόθεση

GR, [παραλειπόμενα]

προσφεύγουσα,

[παραλειπόμενα]

κατά

του Δήμου Duisburg, [παραλειπόμενα]

καθού,

επί ζητήματος δικαίου αλλοδαπών [άδεια διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 5, του Aufenthaltsgesetz (νόμου για τη διαμονή των αλλοδαπών)]

στην προκείμενη περίπτωση: διάταξη αναστολής της διαδικασίας και υποβολής προδικαστικού ερωτήματος

Το 7ο Τμήμα του Verwaltungsgerichts Düsseldorf (διοικητικού πρωτοδικείου Ντίσελντορφ) απεφάνθη στις 24 Σεπτεμβρίου 2019:

[παραλειπόμενα]

Αναστέλλει τη διαδικασία.

Υποβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ τα ακόλουθα ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς έκδοση προδικαστικής απόφασης:

- 1. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου, το οποίο αντλεί από τον τελευταίο δικαιώματα βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας, χάνει τα δικαιώματα αυτά στην περίπτωση που αποκτά την ιθαγένεια του κράτους υποδοχής με ταυτόχρονη απώλεια της προηγούμενης ιθαγένειάς του; [σελ. του πρωτοτύπου 2]**
- 2. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα: Μπορεί το μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου να εξακολουθήσει στην προαναφερθείσα περίπτωση να επικαλείται τα δικαιώματα του άρθρου 7 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας, εάν απώλεσε εκ νέου την ιθαγένεια του κράτους υποδοχής επειδή ανέκτησε την προηγούμενη ιθαγένειά του;**

I.

Η γεννηθείσα την 1η Ιανουαρίου 1954 προσφεύγουσα είναι τουρκικής ιθαγένειας. Εισήλθε στις 25 Ιουλίου 1970 στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προκειμένου να επανενωθεί με τον Τούρκο σύζυγό της, ο οποίος εργαζόταν στην Bergbau AG Niederrhein, και έζησε μαζί του σε οικογενειακή συμβίωση μέχρι τις 20 Αυγούστου 1998, όταν εκείνος απεβίωσε. Από τον Μάρτιο 1990 ο σύζυγος ασκούσε ελεύθερο επάγγελμα.

Η προσωρινή άδεια διαμονής που της χορηγήθηκε για πρώτη φορά στις 28 Ιανουαρίου 1971 στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης παρατάθηκε επανειλημμένα μέχρι τις 15 Οκτωβρίου 1996, ημερομηνία κατά την οποία της χορηγήθηκε άδεια διαμονής αορίστου χρόνου.

Η προσφεύγουσα πολιτογραφήθηκε Γερμανίδα πολίτης στις 2 Φεβρουαρίου 2001 και στις 15 Φεβρουαρίου 2001 υπέβαλε το πιστοποιητικό απώλειας της τουρκικής

ιθαγένειας. Με ισχύ από τις 20 Ιουλίου 2001 απέκτησε εκ νέου οικειοθελώς την τουρκική ιθαγένεια και εξ αυτού του λόγου απώλεσε εκ του νόμου τη γερμανική ιθαγένεια. Η απώλεια της γερμανικής ιθαγένειας δεν έγινε αντιληπτή για αρκετά χρόνια και διαπιστώθηκε με απρόσβλητη απόφαση του καθού της 8ης Νοεμβρίου 2010.

Κατόπιν αιτήσεώς της, ο καθού Δήμος χορήγησε στην προσφεύγουσα στις 22 Φεβρουαρίου 2011 προσωρινή άδεια διαμονής μέχρι τις 21 Φεβρουαρίου 2013, σύμφωνα με το άρθρο 38 του νόμου για τη διαμονή των αλλοδαπών (για πρώην Γερμανούς πολίτες), η οποία παρατάθηκε επανειλημμένα.

Με έγγραφο δικηγόρου η προσφεύγουσα αιτήθηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2017 την έκδοση άδειας διαμονής αορίστου χρόνου σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 5, του νόμου για τη διαμονή των αλλοδαπών ή, επικουρικώς, την έκδοση άδειας προσωρινής διαμονής για πέντε έτη. Ως αιτιολογία προέβαλε ότι λόγω της συμβίωσής της με τον σύζυγό της απέκτησε τα δικαιώματα της πρώτης περίπτωσης του άρθρου 7 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας. Τα δικαιώματα αυτά δεν τα απώλεσε ούτε με την πολιτογράφηση στις 2 Φεβρουαρίου 2001. Σχετικά παραπέμπει στο σκεπτικό που ανέπτυξε το Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό εφετείο του ομόσπονδου κράτους της Βαυαρίας) στη διάταξη της 28ης Ιουλίου 2014 – 19 C 13.2517. Το δίκαιο που διέπει τη Συμφωνία Συνδέσεως αναγνωρίζει σε σχέση με το άρθρο 7 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας μόνο δύο λόγους απώλειας δικαιωμάτων, ήτοι την οριστική εγκατάλειψη της επικράτειας του κράτους μέλους και την απέλαση. Κανένας από τους δύο λόγους δεν ισχύει στην προκείμενη περίπτωση.

Με έγγραφο της 27ης Μαρτίου 2017 ο καθού επισήμανε ότι λόγω της πολιτογράφησης δεν διατηρούνταν πλέον τα δικαιώματα που απέρρεαν από την Απόφαση του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας και παρέπεμψε συναφώς στην απόφαση [σελ. του πρωτοτύπου 3] του Verwaltungsgericht Freiburg (διοικητικού πρωτοδικείου Freiburg) της 19ης Ιανουαρίου 2010 – 3 K 2399/08. Ανεξαρτήτως τούτου πάντως, θα εξεταζόταν η χορήγηση άδειας εγκατάστασης σύμφωνα με το άρθρο 9 του νόμου για τη διαμονή των αλλοδαπών.

Στις 3 Απριλίου 2017 η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι, κατά την άποψή της, η απόφαση του Verwaltungsgericht Freiburg δεν ήταν πλέον κρίσιμη λόγω της νεότερης νομολογίας την οποία η ίδια παρέθεσε, αιτήθηκε δε την έκδοση απόφασης δυνάμενης να προσβληθεί. Με περαιτέρω έγγραφο της 13ης Απριλίου ανακάλεσε την αίτησή της για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης.

Με την επίμαχη απόφαση της 29ης Αυγούστου 2017, ο καθού Δήμος απέρριψε, κατόπιν ακροάσεως της προσφεύγουσας, την αίτηση για την έκδοση άδειας διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 5, του νόμου για τη διαμονή των αλλοδαπών. Δεν ήταν αναγκαίο να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αν η προσφεύγουσα είχε αποκτήσει, λόγω της πολύχρονης οικογενειακής συμβίωσης με τον σύζυγό της που απεβίωσε το 1998, τα δικαιώματα του άρθρου 7 της

Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας ως μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου. Τούτο διότι, μετά την απόκτηση της γερμανικής ιθαγένειας στις 2 Φεβρουαρίου 2001, η διάταξη αυτή δεν μπορούσε πλέον να εφαρμοστεί στην περίπτωση της προσφεύγουσας. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο σκοπός της διάταξης, ο οποίος έγκειται στην ενσωμάτωση των μελών της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου στο κράτος μέλος. Ο σκοπός αυτός όμως επιτεύχθηκε στον μέγιστο βαθμό μέσω της πολιτογράφησης.

Μόνο μετά τις 20 Ιουλίου 2001 εμπίπτει εκ νέου η προσφεύγουσα, λόγω ανάκτησης της τουρκικής ιθαγένειας, στο πεδίο εφαρμογής της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας. Μετά από αυτό το χρονικό σημείο, όμως, ουδέν δικαίωμα γεννήθηκε επί τη βάση της Αποφάσεως αυτής.

Στις 4 Νοεμβρίου 2017 η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή, με την οποία εμμένει στο αίτημά της. [παραλειπόμενα]

Η προσφεύγουσα ζητεί από το αιτούν δικαστήριο:

να ακυρώσει την απόφαση της 29ης Αυγούστου 2017 και να υποχρεώσει τον καθού Δήμο να της χορηγήσει άδεια διαμονής αορίστου χρόνου σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 5, του νόμου για τη διαμονή των αλλοδαπών.

Ο καθού ζητεί από το αιτούν δικαστήριο:

να απορρίψει την προσφυγή,

και επικαλείται προς στήριξη του αιτήματός του το σκεπτικό της προσβαλλόμενης απόφασης. Θεωρεί ότι, βάσει της επικρατούσας νομολογίας, τα δικαιώματα του άρθρου 7 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας δεν αναβιώνουν με την ανάκτηση της τουρκικής ιθαγένειας.

II.

Η διαδικασία πρέπει να ανασταλεί. Σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ πρέπει να υποβληθεί αίτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς έκδοση προδικαστικής απόφασης επί των ερωτημάτων που διατυπώνονται στο διατακτικό της παρούσας διάταξης. Τα ερωτήματα αυτά αφορούν την ερμηνεία της Απόφασης 1/80 του [σελ. του πρωτοτύπου 4] Συμβουλίου Συνδέσεως της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας. Εφόσον απαιτείται ερμηνεία του ενωσιακού δικαίου, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί.

1. Για τον δικαστικό έλεγχο του αιτήματος της προσφεύγουσας, να υποχρεωθεί δηλαδή ο καθού να ανακαλέσει την απορριπτική απόφαση της 29ης Αυγούστου 2017 και να της χορηγήσει άδεια διαμονής κατά το άρθρο 4, παράγραφος 5, του

νόμου για τη διαμονή των αλλοδαπών, πρέπει να ληφθεί υπόψη το ισχύον νομικό καθεστώς.

Οι παρακάτω διατάξεις του εθνικού δικαίου διαμορφώνουν το κρίσιμο νομικό πλαίσιο της ένδικης διαφοράς:

Άρθρο 4 του νόμου για τη διαμονή των αλλοδαπών

«[...]

(5) Αλλοδαπός ο οποίος απολαύει δικαιώματος διαμονής κατ' εφαρμογήν της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας υποχρεούται να αποδεικνύει την ύπαρξη του δικαιώματος αυτού διά της κατοχής αδείας διαμονής, εφόσον δεν διαθέτει άδεια εγκαταστάσεως ή άδεια μόνιμης διαμονής εντός της ΕΕ. Η άδεια διαμονής χορηγείται κατόπιν αιτήσεως.»

Άρθρο 43 του *Verwaltungsverfahrensgesetz Nordrhein-Westfalen* (Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας του ομόσπονδου κράτους της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας)

«[...]

(2) Μια διοικητική πράξη παράγει έννομα αποτελέσματα εφόσον και στο μέτρο που δεν έχει ανακληθεί, ακυρωθεί, καταργηθεί για άλλους λόγους ή καταστεί άνευ αντικειμένου λόγω της παρόδου του χρόνου ή με άλλον τρόπο.»

Τα προδικαστικά ερωτήματα είναι ουσιώδη και χρήζουν αποσαφήνισης από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

α) Για τον δικαστικό έλεγχο του αιτήματος της προσφεύγουσας κρίσιμο είναι να εξετασθεί ποιες ήταν οι συνέπειες της πολιτογράφησης της 2ας Φεβρουαρίου 2001 για τα δικαιώματα διαμονής που η προσφεύγουσα είχε αποκτήσει μέχρι εκείνο το χρονικό σημείο. Από την προφορική διαδικασία προέκυψε ότι η προσφεύγουσα είχε αποκτήσει σε αυτό το χρονικό σημείο δικαιώματα απασχόλησης και διαμονής σύμφωνα με άρθρο 7, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας. Κατείχε επίσης άδεια διαμονής αορίστου χρόνου.

αα) Κατά το εθνικό δίκαιο, η πολιτογράφηση στη Γερμανία έχει ως συνέπεια ότι οι άδειες διαμονής που χορηγήθηκαν στην προσφεύγουσα με απόφαση της αρμόδιας υπηρεσίας (διοικητική πράξη) δεν παράγουν πλέον έννομα αποτελέσματα. Τούτο προκύπτει, σύμφωνα με πάγια νομολογία, [σελ. του πρωτοτύπου 5] [παραλειπόμενα] από το άρθρο 43, παράγραφος 2, τελευταία περίπτωση, του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας (και της αντίστοιχης έννοιας στο δίκαιο των ομόσπονδων κρατών και του ομοσπονδιακού δικαίου). Με την πολιτογράφηση η άδεια διαμονής παύει να αναπτύσσει έννομα αποτελέσματα, χάνει την ισχύ της και ως εκ τούτου η διοικητική πράξη καθίσταται άνευ αντικειμένου «με άλλον τρόπο». Το υπό

ρύθμιση αντικείμενο από τη σκοπιά του δικαιού των αλλοδαπών παύει να υφίσταται λόγω της πολιτογράφησης, διότι ο ενδιαφερόμενος δεν είναι πλέον αλλοδαπός και δεν χρειάζεται άδεια διαμονής. Η άδεια διαμονής που κατείχε έχει πλέον καταστεί κατ' αυτόν τον τρόπο άνευ αντικειμένου και δεν μπορεί να αναβιώσει.

ββ) Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα ζητείται να αποσαφηνιστεί αν συνέπειες ανάλογες της πολιτογράφησης,

λόγω κατάργησης, εκλείψεως του αντικειμένου ή απώλειας της ισχύος,

μπορούν να επέλθουν και για τα δικαιώματα διαμονής που αποκτώνται βάσει νόμου σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας.

Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ύπαρξη των δικαιωμάτων του άρθρου 7 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας δεν εξαρτάται από την εξακολούθηση της πλήρωσης των προϋποθέσεων για τη γένεση των δικαιωμάτων αυτών.

Αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 2000, Ergat (C-329/97, EU:C:2000:133, σκέψεις 42 και 44), και της 7ης Ιουλίου 2005, Aydinli (C-373/03, EU:C:2005:434, σκέψη 25).

Επιπλέον τα μέλη της οικογένειας χάνουν τα δικαιώματα αυτά μόνο υπό δύο προϋποθέσεις:

όταν εγκαταλείπουν το έδαφος του οικείου κράτους μέλους για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο ή όταν συνιστούν εξαιτίας της συμπεριφοράς τους πραγματικό, άμεσο και επαρκώς σοβαρό κίνδυνο για την εσωτερική ασφάλεια, τη δημόσια τάξη ή τη δημόσια υγεία σύμφωνα με το άρθρο 14 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας.

ΔΕΕ, αποφάσεις της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Bozkurt (C-303/08, EU:C:2010:800, σκέψη 42)· της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Torun (C-502/04, EU:C:2006:112, σκέψη 25)· της 11ης Νοεμβρίου 2004, Cetinkaya (C-467/02, EU:C:2004:708, σκέψη 36), και της 7ης Ιουλίου 2005, Aydinli (C-373/03, EU:C:2005:434, σκέψη 27)

Οι ως άνω δύο λόγοι απώλειας είναι αποκλειστικοί.

ΔΕΕ, αποφάσεις της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Bozkurt (C-303/08, EU:C:2010:800, σκέψη 43), και της 18ης Δεκεμβρίου 2008, Altun (C-337/07, EU:C:2008:744, σκέψη 63).

Οι λόγοι αυτοί προφανώς δεν συντρέχουν στην περίπτωση της προσφεύγουσας.

Επιπλέον το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν απαιτείται να έχει το ωφελούμενο μέλος της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου την τουρκική ιθαγένεια **[σελ. του πρωτοτύπου 6]**

ΔΕΕ, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, Dülger (C-451/11, EU:C:2012:504) [παραλειπόμενα] [σκέψη 65 και διατακτικό]

ενώ το νομικό καθεστώς του δεν μεταβάλλεται εάν ο Τούρκος εργαζόμενος εκτός από την τουρκική ιθαγένεια αποκτά και την ιθαγένεια του κράτους υποδοχής.

ΔΕΕ, απόφαση της 29ης Μαρτίου 2012, Kahveci (C-7/10 και C-9/10, EU:C:2012:180, [παραλειπόμενα] σκέψη 41).

Στην εθνική νομολογία το επίμαχο ζήτημα είναι αμφιλεγόμενο.

Το Verwaltungsgericht Freiburg απεφάνθη με απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 20102010 – 3 K 2399/08 – [παραλειπόμενα] ότι τα δικαιώματα του άρθρου 7 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας παύουν να υφίστανται με την πολιτογράφηση. Είναι συναφώς κρίσιμο ότι τόσο η γένεση όσο και η διατήρηση των δικαιωμάτων αυτών νοούνται μόνον υπό την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος είναι αλλοδαπός. Μετά την πολιτογράφηση καθίστανται άνευ αντικειμένου τόσο το δικαίωμα απασχόλησης κατά τη Συμφωνία Συνδέσεως όσο και το δικαίωμα διαμονής. Ο σκοπός των δικαιωμάτων που απορρέουν από την εν λόγω Συμφωνία, που είναι αφενός η ενίσχυση των δικαιωμάτων απασχόλησης των Τούρκων εργαζομένων και αφετέρου η ενσωμάτωση των μελών της οικογένειάς τους στο κράτος μέλος, επιτυγχάνεται με την πολιτογράφηση.

Αντιθέτως, το Bayerischer Verwaltungsgerichtshof έκρινε με τη διάταξη της 28ης Ιουλίου 2014 – 19 C 13.2517 [παραλειπόμενα] ότι βάσιμα επιχειρήματα συνηγορούν υπέρ του ότι τα δικαιώματα ενός Τούρκου πολίτη που απορρέουν από τη Συμφωνία Συνδέσεως υφίστανται και στην περίπτωση που προσωρινά υπήρξε Γερμανός πολίτης. Το Δικαστήριο έκρινε συναφώς, στην απόφασή του της 29ης Μαρτίου 2012 (ανωτέρω), ότι και το άρθρο 7 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας αποτελεί τμήμα του συστήματος για τη σταδιακή ενσωμάτωση Τούρκων πολιτών στο κράτος υποδοχής, η δε πολιτογράφηση στο κράτος υποδοχής αποτελεί σημαντικό βήμα ενσωμάτωσης, με αποτέλεσμα να μη θίγει τα δικαιώματα που απορρέουν από τη Συμφωνία Συνδέσεως. Το σκεπτικό αυτό έχει εφαρμογή και στην προκειμένη περίπτωση. Αμφισβητείται επομένως ότι το κράτος υποδοχής, το οποίο απαιτεί για την πολιτογράφηση την απώλεια της τουρκικής ιθαγένειας (ιθαγένεια η οποία είναι απαραίτητη για τη γένεση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη Συμφωνία Συνδέσεως), επιτρέπεται να θεωρεί και μετά την εκ νέου μεταβολή της ιθαγένειας ότι τα σχετικά δικαιώματα έχουν εκλείψει, ιδίως λαμβανομένου υπόψη ότι ένα κράτος υποδοχής που δεν απαιτεί την απώλεια της τουρκικής ιθαγένειας και με τον τρόπο αυτό διευκολύνει την πολιτογράφηση δεν μπορεί να θεωρεί ότι ισχύει κάτι τέτοιο.

Το αιτούν τμήμα κλίνει προς την άποψη ότι, λόγω των διαφορών των εθνικών και των ευρωπαϊκών προτύπων ενσωμάτωσης, τα δικαιώματα που απορρέουν από το άρθρο 7 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας εξακολουθούν να υφίστανται και μετά την πολιτογράφηση στο κράτος υποδοχής.

β) Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα υποβάλλεται για την περίπτωση που στο πρώτο ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι η έλλειψη της ιθαγένειας του κράτους υποδοχής αποτελεί **[σελ. του πρωτοτύπου 7]** εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεσή για την ύπαρξη των δικαιωμάτων του άρθρου της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας. Τούτο διότι η απώλεια της αποκτηθείσας ιθαγένειας του κράτους υποδοχής θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να αναβιώσουν τα δικαιώματα που απορρέουν από τη Συμφωνία Συνδέσεως.

[παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] [υπογραφές, διατυπώσεις]